

השיחה השבועית

מפי הרב אפרים כחלון שליט"א

וזאת הברכה

הרב אפרים כחלון שליט"א
RabbiEfraim@BeEzratHaShem.org

פְּרִשֶׁת וְזֹאת הַבְּרָכָה

מִי הִיא מִשָּׁה רַבֵּנוּ?

אִישׁ הָאֱלֹקִים

”וְזֹאת הַבְּרָכָה אֲשֶׁר בֵּרַךְ מִשָּׁה אִישׁ הָאֱלֹקִים אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לִפְנֵי מוֹתוֹ” (דברים לג, א). כָּאֵן בְּסִיּוֹם הַתּוֹרָה, הַתּוֹרָה רוֹצָה שְׁנִזְכֹּר אֶת מִשָּׁה רַבֵּנוּ בַּתֶּאֱרַר ”אִישׁ הָאֱלֹקִים”. גַּם דָּוִד הַמֶּלֶךְ כְּשֶׁמִּזְכִּירוֹ בַּתְּהִלִּים, הוּא מִזְכִּירוֹ בַּתֶּאֱרַר הָעֶצוֹם וְהַנּוֹרָא הַזֶּה: ”תִּפְלָה לְמִשָּׁה אִישׁ הָאֱלֹקִים” (תהילים צ, א).

הַמְּפֹרָשִׁים שׁוֹאֲלִים מַה פֶּשֶׁר תֶּאֱרַר הַכְּבוֹד הַזֶּה כָּאֵן? וְלָמָּה דּוֹקָא מִשְׁפַּחַת הַתּוֹרָה אֶת מִשָּׁה שֶׁהִיא אִישׁ הָאֱלֹקִים? (עֵיין אֲבֵן עֲזָרָא, רַמְבַּ”ן, דַּעַת זִקְנִים מִבְּעַל הַתּוֹסֶפּוֹת, רַבִּי חַיִּים פִּלְטִיָּאל, פִּירוּשׁ הַרַ”שׁ, רַבֵּנוּ בַחֵי, וְאוֹר הַחַיִּים הַקְּדוֹשׁ וְעוֹד)

וּמִבְּאֵר הָאוֹר הַחַיִּים הַקְּדוֹשׁ דִּבֶּר מִפְּלֶא: נִתְּפֹן בְּמֵאֲמָר זֶה לְהַעֲדִיד עַל מִשָּׁה רַבֵּנוּ, כִּי כָּל הַתַּעֲצָמוֹ בַּמִּדּוֹת הַטּוֹבוֹת הַיְּדוּעוֹת לוֹ, לֹא הָיוּ אֶלָּא לְצַד יִרְאָתוֹ מֵאֱלֹקָיו לְפִי שֶׁהִיא טְבָעוֹ, לֹא שֶׁהִיא טְבָעוֹ מְסִיעוֹ אֶל הַדִּבֶּר - בְּאוֹר דִּבְרָיו, שֶׁמִּשָּׁה רַבֵּנוּ לֹא נוֹלַד מִשָּׁה רַבֵּנוּ עִם מִדּוֹת טּוֹבוֹת שֶׁהָיוּ טְבוּעוֹת בּוֹ - לֹא שֶׁהִיא הִטְבָּע מְסִיעוֹ - כָּל הַמִּדּוֹת שֶׁל מִשָּׁה הָיוּ עִם עֲבוֹדָה גְּדוּלָּה שֶׁל יִרְאָת שָׁמַיִם, לְתַקֵּן וּלְשַׁבֵּר אוֹתָן. וְלָכֵן הִזְכִּירוֹ הַכְּתוּב בַּתֶּאֱרַר ”אִישׁ הָאֱלֹקִים” - כְּאֵדָם שִׁירָאָתוֹ מֵאֱלֹקָיו שֶׁנִּתְּנָה לְטוֹבָה אֶת כָּל מִדּוֹתָיו וְהַנְּהֻגוֹתָיו שֶׁהָיוּ טְבוּעוֹת בּוֹ.

“אַהֲבַת עוֹלָם אַהֲבַתִּיךָ”

מִשֶּׁה רִבְּנוּ נוֹלַד קְדוֹשׁ?

וּבְאַמֶּת עַל הַדָּבָר הַזֶּה נִשְׁתַּכְּרוּ כַּמָּה וְכַמָּה קַלְמוּסִים. יֵשׁ קִנְטָרִס שֶׁנִּקְרָא בֵּית וַעַד לַחֲכָמִים, כָּתַב שָׁם הָרַב זָאב אֶהְרֵן טָלֵר (עֲמוּד שִׁפְח) בְּאַרְיֵכוֹת גְּדוֹלָה, הָאֵם בְּאַמֶּת מִשֶּׁה רִבְּנוּ לֹא נוֹלַד עִם מַדּוֹת טוֹבוֹת? וְכִי הוּא לֹא נוֹלַד קְדוֹשׁ מִרְחָם?

בְּפִשְׁטוֹת נִרְאָה מְדַבְּרֵי חַז”ל שֶׁהוּא נוֹלַד קְדוֹשׁ, שֶׁהָרִי הֵבִית הַתְּמִלָּא אוֹרָה בְּשַׁעֲהָ שֶׁהוּא נוֹלַד (עֵיין סוּטָה דף יג ע”א). וְאַבָּא שָׁלוּ עֲמָרָם הָיָה צָדִיק וְקְדוֹשׁ שְׁמֵת לֹלָא עוֹן (שִׁבְתָּ דף נה ע”ב), וְלֹא שָׁלְטָה בּוֹ רָמָה וְתוֹלְעָה (כֹּלָה רַבְתִּי פֶּרֶק גַּ הִלְכָה כב) וְלִכְּן הָרַבָּה אֲנָשִׁים אוֹמְרִים שֶׁלְּעוֹלָם לֹא יִגִּיעוּ לְדֶרֶגַת מִשֶּׁה רִבְּנוּ: “מִשֶּׁה רִבְּנוּ נוֹלַד קְדוֹשׁ קְדָשִׁים, אֲנִי נוֹלַדְתִּי בְּדִינְגוֹף בְּתֵל אַבִּיב לְהוֹרִים מְחַלְלֵי שִׁבְתָּ - מָה כָּבֵד יָכוֹל לִצְאָת מִמֶּנִּי?”, הִכִּי קָל לוֹמַר שֶׁכָּל הַצְּדִיקִים שֶׁהָיוּ בַּהִסְטוֹרִיָּה נוֹלְדוּ קְדוֹשִׁים, וְזֶהוּ! אֲבָל הָאַמֶּת שְׂזָה לֹא כָכָה, אֲפֹלוּ מִשֶּׁה רִבְּנוּ הָיָה צָרִיךְ לְהִלָּחֵם בַּמַּדּוֹת הָרְעוּת שֶׁהוּא נוֹלַד אִתּוֹ, שֶׁהָרִי “עִיר פָּרָא אָדָם יוֹלַד” (אִיּוֹב יא, יב) בְּלִי שֶׁהִטְבַּע הָיָה מְסִיעוֹ כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הָאוֹר הַחַיִּים הַקְּדוֹשׁ, וְלִכְּן זָכָה לַעֲלוֹת וּלְהַתְּעֵלוֹת.

פְּנֵי מִשֶּׁה

בִּסְפָּר אוֹר פְּנֵי מִשֶּׁה לָּרַב הַקְּדוֹשׁ רַבִּי מִשֶּׁה מְפִישְׁבִּירֶסֶק זצ”ל (תַּחֲלִילַת פֶּרֶשֶׁת חוֹקֶת), מוֹבָא מַעֲשֵׂה בְּשֵׁם הַבַּעַל שֵׁם טוֹב הַקְּדוֹשׁ: מַעֲשֵׂה בְּמֶלֶךְ אַחַד שֶׁשָּׁמַע מִכָּל אֲשֶׁר עָשָׂה מִשֶּׁה אִישׁ הָאֱלֹקִים נִפְלְאוֹת וְתַעֲצוּמוֹת, קָרַע אֶת הַיָּם, הוֹצִיא אֶת עַם יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, הִכְנִיעַ אֶת הָאֱמָה הַמִּצְרִית, וְהִמְלִיךְ הַזֶּה הָיָה מִכִּיר בְּתוֹרַת הַפְּרָצוּף, וְהַסִּכִּים בְּדַעְתּוֹ וְשָׁלַח צִיר אֲמֵן לְמַדְבָּר לְצִיר אֶת דְּמוּתוֹ שֶׁל מִשֶּׁה. הִלֵּךְ הַצִּיר וְצִיר אֶת דְּמוּתוֹ שֶׁל מִשֶּׁה וְחִזַּר אֶל הַמֶּלֶךְ. הַמֶּלֶךְ הִבִּיט בְּצוֹרֶת דִּיּוּקְנוֹ וְרָאָה בְּפָרְצוּף כָּל מִינֵי סִימְנֵי מַדּוֹת רָעוֹת וּמַגָּנוֹת,

פִּרְשֵׁת וְזֹאת הַבֵּרָכָה

שֶׁהָאָדָם הַזֶּה בּוֹדֵאֵי הוּא נוֹאֵף וְרוֹצֵחַ וְעַם כָּל מִינֵי מַדּוֹת רָעוֹת שֶׁבָּעוֹלָם. כָּעֵס הַמֶּלֶךְ עַל הַצִּיר וְאָמַר לְהַרְגּוֹ, שֶׁצִּיר צִיּוֹר שֶׁקָּרִי לַמֶּלֶךְ.

וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ צִיר שֵׁנִי, וַיֹּאמֶר לוֹ: "לֵךְ תִּצְיֵר בְּאֶמֶת וּבִתְמִים וּבְדִיוֹק מֶרֶבִי אֶת פְּנֵי מֹשֶׁה". הֵלֶךְ הַצִּיר וְרָאָה שֶׁפְּנֵי מֹשֶׁה בְּדִיוֹק כְּמוֹ שֶׁצִּיר הַצִּיר הָרֵאשׁוֹן. פָּחַד מְאֹד וְהֵלֶךְ לְמֹשֶׁה רַבֵּנוּ, וּשְׁאַלּוֹ: "מִדּוּעַ פָּנֶיךָ רָעִים? וְאַתָּה אֵינְךָ דּוֹמֶה לְשׁוֹם אָדָם אֲשֶׁר עַל פְּנֵי הָאָדָמָה". וַיַּעַן מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשְּׁלוֹם וַיֹּאמֶר לוֹ: "אַתָּה בִּנְיָאֵם קְרוֹץ מִחֹמֶר אֲשֶׁר טַח עֵינֶיךָ מֵרֵאוֹת וּלְבָבְךָ צִפְנָתָ מִהַשְׁכָּל. הַטּוֹב טוֹב יֹאמֶר לְמִי שֶׁפָּנָיו מוֹרִים וּמוֹכִיחִים לְהִיּוֹתוֹ טוֹב? הֲרִי זֶה הוּא כְּבֹר מֶה שֶׁלִּפִּי הִטְבַּע שֶׁנוֹלַד בּוֹ. אֲלֹא זֶה הַדְּבָר הַטּוֹב: אֲשֶׁר פָּנָיו רָעִים עַד מְאֹד מִחֲמַת מַדּוּתָיו הַטְּבָעִיּוֹת הָרָעוֹת, וְהוּא גּוֹבֵר עַל הַחֲמִרִיּוֹת וּמִהַפְּכֵם לְטוֹב". - תְּשׁוּבַת מֹשֶׁה רַבֵּנוּ לַצִּיר הִיא נִפְלְאָה וּמַעֲוֶרֶת - מֶה יוֹתֵר טוֹב, אָדָם שֶׁנוֹלַד טוֹב וְהוּא עִם מַדּוֹת טוֹבוֹת וּפְנִים תְּמִימוֹת שֶׁל צְדִיק חֲסִיד וְיֵשֶׁר, אוֹ אָדָם שֶׁהוּא רָע בִּיסוּדוֹ וְהוֹפֵךְ אֶת הַמְּצִיאוֹת שֶׁלוֹ לְטוֹב? וְזוֹ הַסִּבָּה שֶׁמֹּשֶׁה רַבֵּנוּ זָכָה וְהִתְעַלָּה, שֶׁהִפְךָ אֶת כָּל הַמַּדּוֹת הָרָעוֹת שֶׁנִּרְאוּ בְּפָנָיו וְהִתְגַּבֵּר עֲלֵיהֶם נֶגֶד טְבָעוֹ.

מֵעֵין זֶה מוֹבָא בַּסֵּפֶר דְּגַל מַחְנֶה אֶפְרַיִם לְרַבִּי מֹשֶׁה חַיִּים אֶפְרַיִם נִכְדּוֹ שֶׁל הַבַּעַל שֵׁם טוֹב (פִּרְשֵׁת כִּי תִשָּׂא פֶרֶק לֵד פֶּסוּק לֵה) שֶׁבָּאֵר מִשֵּׁם סָבוֹ הַקְּדוֹשׁ, שֶׁאָמְרוּ חַז"ל בְּגִמְרָא (בְּכוֹרוֹת דָּף ה' ע"א), לְגַבִּי מִנֵּין הַחֲשׁוֹבוֹן שֶׁל הַשְּׁקָלִים שֶׁלֹּאֲחַד מִהַכּוֹפְרִים לֹא יֵצֵא חֲשׁוֹבוֹן הַשְּׁקָלִים שֶׁהִזְכֵּרוּ בַּתּוֹרָה (עֵיין שְׁמוֹת פֶּרֶק ל' פֶּסוּק יב וְהִלָּאָה), וְלִכְן הַעֲלִיל שֶׁמֹּשֶׁה רַבֵּנוּ כִּנְרָאָה גָּנַב אֶת הַשְּׁקָלִים. וְגַם מֶה שֶׁפָּרְשׁוּ חַז"ל (קִידוּשֵׁין דָּף ל' ע"ב) עַל הַפֶּסוּק "וְהִבִּיטוּ אַחֲרַי מֹשֶׁה" (שְׁמוֹת ל"ג, ח) שֶׁהִסְתַּכְּלוּ עָלָיו בְּעֵין רָעָה, וּמֶה שֶׁחֲשָׁדוּהוּ בְּאִשֶּׁת אִישׁ (סִנְהֶדְרִין דָּף ק"י ע"א), שֶׁמִּעֲתִי מִהַבַּעַל שֵׁם טוֹב שֶׁמֹּשֶׁה רַבֵּנוּ נוֹלַד בְּבַחֲיִנַת

“אַהֲבַת עוֹלָם אַהֲבַתִּיךָ”

שְׁהִיָּה רָשָׁע גָּמּוּר, וַיְהִי לוֹ כָּל הַמַּדּוֹת הָרָעוֹת, אֲךָ הוּא הַפֶּךְ וְשֹׁכֵן
כָּל הַמַּדּוֹת הָרָעוֹת וְהַשְׁתַּדֵּל לְהַכְנִיס עֲצָמוֹ רַק בְּמַדּוֹת טוֹבוֹת. כֵּךְ
גַּם כָּתַב הַגָּאוֹן רַבִּי יַעֲקֹב יוֹסֵף תַּלְמִיד הַבַּעַל שֵׁם טוֹב בְּסִפְרוֹ בֶּן
פֶּרֶת יוֹסֵף (פֶּרֶשֶׁת וַיְחִי עֲמוּד תַּע גִּדְפָס בִּירוּשָׁלַיִם תַּשְׁע”ה), שֶׁכָּתַבוּ חֲכָמֵי
הַפִּילוֹסוֹף שְׁמֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשְּׁלוֹם נוֹלַד בְּטַבְּעוֹ בְּכָל מַדּוֹת רָעוֹת
וְשָׁנָה אֶת טַבְּעוֹ, וְהִסְבִּיחַ שִׁפּוֹ הָיָה מְגֻמָּם זֶה בְּגִלְל רַע הַפְּנִימִיּוֹת
שָׁלוֹ! וְאַחֲרֵי שֶׁהוּא שָׁנָה וְשֹׁכֵן הַמַּדּוֹת הָרָעוֹת הִקְבִּי”ה לֹא רָפְאָהּ
כְּדִי לְהוֹכִיחַ לְכָלֶם שֶׁגַּם אָדָם כֵּזֶה שֶׁהַפְּנִימִיּוֹת שָׁלוֹ מִיסוּדָה לֹא
טוֹבָה עַד כְּדִי כֵךְ שֶׁזֶה כָּבֵר הַשְּׁפִיעַ עַל הַחִיצוֹנִיּוֹת, אֲפֹלוֹ הוּא זָכָה
לַעֲלוֹת וּלְהַתְעַלּוֹת לְהִיטֵב מֹשֶׁה רַבֵּנוּ! (וּבַעֲנִיין מֶה שֶׁהִיא מִשָּׁה כְּבֵד פֶּה
עֵינַי בְּרַמְבַּ”ן עַל הַתּוֹרָה שְׁמוֹת פֶּרֶק ד פֶּסוּק י, וּבַדְּבָרֵי הַר”ן דְּרוֹש ה, וּרְבִנּוּ בַחֲיִי
עַל הַתּוֹרָה שֵׁם פֶּסוּק יד. וְהֵרֵב הַקְדוּשׁ רַבִּי לִיִּיב מוֹכִיחַ מִפּוֹלְנָא בְּסִפְרוֹ קוֹל אֲרִיָּה
פֶּרֶשֶׁת שְׁמוֹת דָּף י ע”ד כָּתַב שֶׁנִּרְפָּא מִשָּׁה בַּמֶּתֶן תּוֹרָה. וְעֵינַי וּבְסִפְרֵי תּוֹרַת יוֹסֵף
לִידִידֵי הַדֵּיִן הַמְצוּיִן רַבִּי יוֹסֵף חַיִּים מִזְרַחֵי שְׁלִיט”א פֶּרֶשֶׁת וְאֵרָא עֲמוּד קִנּוּ).

הַמַּעֲשֶׂה הַזֶּה עוֹרֵר הַרְבֵּה הַדִּים בְּעוֹלָם הַתּוֹרָה, הֲאֵם הוּא נָכוֹן?
הֲאֵם אֲפָשָׁר לְהַגִּיד כֵּזֶה דְּבָר עַל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ קְדוֹשׁ ה’? וּמֵצֵאנוּ
גְּדוּלִים רַבִּים שֶׁהֵבִיאוּ אֶת הַמַּעֲשֶׂה הַזֶּה, וַיִּמְּהֵם:

הַגָּאוֹן רַבִּי יִשְׂרָאֵל לִפְשִׁיץ לִפְנֵי כְּמֵאֲתַיִם שָׁנָה בְּחִבּוּרוֹ עַל
הַמַּשְׁנִיּוֹת תַּפְאֶרֶת יִשְׂרָאֵל (קִידוּשֵׁין פֶּרֶק ד מִשְׁנֵה יד אוֹת עז), מְבִיא אֶת
כָּל הַמַּעֲשֶׂה הַזֶּה וְסוֹמֵךְ עָלָיו. גַּם הֵרֵב הַקְדוּשׁ רַבִּי לִיִּיב מוֹכִיחַ
מִפּוֹלְנָא בְּסִפְרוֹ קוֹל אֲרִיָּה (פֶּרֶשֶׁת שְׁמוֹת דָּף יא ע”א) הַזְכִּיר אֶת זֶה
בְּקִצָּרָה.

גַּם הַגָּאוֹן רַבִּי גְּדַלְיָה מְלִינִיץ וַצ”ל בְּסִפְרוֹ תִּשְׁאוֹת חֵן (פֶּרֶשֶׁת תּוֹלָדוֹת
דָּף לא ע”ב), מְבִיא אֶת זֶה. וְכֵן הַגָּאוֹן רַבִּי מִנְחֵם מְנַדֵּל מוֹיִטְבֶּסְק
בְּסִפְרוֹ פְּרִי הָאָרֶץ (פֶּרֶשֶׁת בַּלֵּק פֶּרֶק כד פֶּסוּק ה) מְבִיא אֶת זֶה. גַּם הַגָּאוֹן
רַבִּי לׁוֹי יַצְחָק מִבְּרִדִּיטְשׁוֹב ‘סִגְגוֹרֶם שֶׁל יִשְׂרָאֵל’ בְּסִפְרוֹ קְדֻשַׁת
לׁוֹי (פֶּרֶשֶׁת תְּרוּמָה דִּיבּוּר הַמִּתְחִיל לִמָּה), כָּתַב שְׁמֹשֶׁה רַבֵּנוּ נוֹלַד בְּמַדּוֹת

פְּרִשְׁת וְזֹאת הַבְּרָכָה

רְעוּת. רַבִּי מִשֶּׁה טִיטְלְבוּיִם בְּסִפְרוֹ יִשְׁמַח מִשֶּׁה (פרשת קורח עמוד רכד ברוקלין תשנ"ח) עַל הַפְּסוּק "הַמַּעַט כִּי הֶעֱלִיתָנוּ" (במדבר טז, יג) אוֹמֵר שֶׁכָּל עַם יִשְׂרָאֵל הָיוּ בְּקִיָּאִים בְּחֻכְמַת הַפְּרָצוּף, וְלָכֵן הֵם הָיוּ כָּל הַזְמַן מִתְנַגְּדִים לְמִשֶּׁה רַבֵּנוּ וְלֹא סוֹמְכִים עָלָיו וְלֹא מַאֲמִינִים בּוֹ, כִּי הֵם הָיוּ רוֹאִים פָּנִים שֶׁל רִשָּׁע. כֵּךְ גַּם כּוֹתֵב רַבִּי יְקוֹתִיאֵל טִיטְלְבוּיִם בְּסִפְרוֹ (פרשת נח דף טז ע"א), וּבְסִפְרָ רַב טוֹב טִיטְלְבוּיִם (פרשת תצווה דף פד ע"א), גַּם בְּשׁוֹ"ת מֵהַרְשֵׁ"ם (חלק ג סימן רנו דיבור המתחיל וראיתי) הֵבִיא אֶת הַמַּעֲשֶׂה הַזֶּה, וְדָן מִמֶּנּוּ. וּבְסִפְרָ דְּמִשְׁקָאֵלִיעֶזֶר לַגָּאוֹן הַצַּדִּיק רַבִּי אֱלִיעֶזֶר זוֹסְמָן סוֹפֵר זצ"ל (פרשת שמות אות א) מֵבִיא שֶׁגַם לְדוֹד הָיוּ מַדּוּת רְעוּת וְהוּא כָּבֵשׁ אוֹתָן.

וּמִנְּגֵד, הַמַּגִּיד מוֹיִלִיקמֵאֵר רַבִּי חַיִּים יִצְחָק אֶהְרֵן רַפְּפּוֹרְט חֵבֶר קֶנְטֶרְס שָׁלֵם נִגֵּד הַמַּעֲשֶׂה הַזֶּה, וְשָׁמוּ 'כִּלִּיל תַּפְאֲרֶת' - וְהוּא מוֹכִיחַ שֶׁם שְׁלֹא יִתְכַּן שֶׁהַמַּעֲשֶׂה הַזֶּה נָכוֹן, שְׁלֹא יִתְכַּן שֶׁמִּשֶּׁה רַבֵּנוּ הָיָה רַע בִּיסוּדוֹ. וְהוּא מֵבִיא שֶׁיֵּצְאוּ נִגֵּד הַסְּפּוֹר הַזֶּה גְּדוּלֵי עוֹלָם, וַיִּמָּהֵם: הַגָּאוֹן רַבִּי אֱלִיהוּ דוֹד רַבִּינוּבִּיץ' תְּאוֹמִים - הָאֲדָר"ת, הַגָּאוֹן רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ דִּיִּסְקִין, וְעוֹד. וְשִׁישׁ כְּאֵלֶּה שְׁאוֹמְרִים שֶׁהַסְּפּוֹר הַזֶּה הִגִּיעַ מַחֲכָמֵי הַיּוֹנִים.

וּבִאֲמַת הַדְּבָרִים לֹא מִפְּקָעִים שִׁיתְכַּן וְהָיָה כַּדָּבָר הַזֶּה אֶצֶל מִשֶּׁה רַבֵּנוּ, שֶׁהָרִי כָּתֵב הַרְמַב"ם בְּהַלְכוֹת תְּשׁוּבָה (פרק ה הלכה ב): אַל יַעֲבֹר בְּמַחֲשַׁבְתּוֹ דְּבָר זֶה שְׁאוֹמְרִים טְפָשִׁי תְּאֻמוֹת וְרַב גְּלָמֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל - הַרְמַב"ם בָּא לְלַמֵּד אוֹתָנוּ שֶׁלֹּא נִהְיָה כְּמוֹ הַטְּפָשִׁים שֶׁל אֻמוֹת הָעוֹלָם אוֹ מֵהַגְּלָמִים בָּעַם יִשְׂרָאֵל, מֵה זֶה גָּלֵם? אֶחָד שֶׁהוּא לֹא מִפְּתָח, מִלְּשׁוֹן הַכְּתוּב "גְּלָמֵי רְאוּ עֵינֶיךָ" (תהילים קלט, טז), וַיִּמִּי שְׁאוֹמֵר אֶת הַדְּבָר הַזֶּה 'זוֹכָה' לְתֹאֵר 'גָּלֵם' מֵהַרְמַב"ם. וּמֵה אוֹמְרִים הַגְּלָמִים? שֶׁהַקְּב"ה גּוֹזֵר עַל הָאָדָם מִתְחַלֵּת בְּרִיאָתוֹ לִהְיוֹת צַדִּיק אוֹ רִשָּׁע. אֵין הַדְּבָר כֵּן, אֵלֹא כָּל אָדָם וְאָדָם רְאוּי לִהְיוֹת צַדִּיק כְּמִשֶּׁה רַבֵּנוּ.

“אַהֲבַת עוֹלָם אַהֲבַתִּיךָ”

וּנְשָׂאֶלֶת הַשְּׂאֵלָה: וְכִי כָּל אָדָם וְאָדָם רָאוּי לִהְיוֹת צָדִיק כַּמֶּשֶׁה רַבְּנוֹ? זֹאת לֹא הַגְּזָמָה? וּלְפִי הָאִמּוֹר מוּבָן, כִּי מֶשֶׁה רַבְּנוֹ נוֹלֵד עִם טְבָעִים רָעִים וְהַדְּבָר הַזֶּה הָיָה חֲקוּק בְּפָנָיו, וְעַם כָּל זֶה זָכָה וְנִהְיָה מֶשֶׁה רַבְּנוֹ, וְלָכֵן אוֹמֵר הָרַמְבַּ"ם: לֹא מִשְׁנָה מָה אֶתָּה וְאִיפָּה נּוֹלַדְתָּ, אֵין לָךְ כָּל כֵּךְ טְבָעִים רָעִים כְּמוֹ מֶשֶׁה רַבְּנוֹ, וְאִם הוּא הַצְּלִיחַ לְהַכְנִיעַ וְלִשְׁבֹּר אֶת הַטְּבָעִים הָרָעִים, לָמָּה שְׂאֵתָה לֹא תַצְלִיחַ?

הַסָּפָה לְגִדְלוֹת מֶשֶׁה רַבְּנוֹ

לְפִי הַמַּעֲשֵׂה הַזֶּה תִּבְאָר לָנוּ תְּמִיּהָה גְּדוֹלָה, בְּמָה זָכָה מֶשֶׁה רַבְּנוֹ לִהְיוֹת אֲדוֹן הַנְּבִיאִים. הָאֲבוֹת הַקְּדוּשִׁים אֲבָרָהִם יִצְחָק וְיַעֲקֹב, עָבְרוּ נְסִיווֹת קָשִׁים, וּפְתָאוֹם מְגִיעַ מֶשֶׁה בֶּן עֶמְרָם וּמִגִּיעַ לְרוֹם הַמַּעֲלָה שָׁאִין לְמַעֲלָה מִמֶּנָּה, "לֹא קָם בְּיִשְׂרָאֵל כַּמֶּשֶׁה עוֹד נָבִיא וּמִבֵּיט אֶת תְּמוּנָתוֹ. תּוֹרַת אֱמֶת נָתַן לְעַמּוֹ אֵל, עַל יַד נְבִיאָו נֶאֱמַן בֵּיתוֹ" - הוּא נוֹתֵן הַתּוֹרָה, מֶשֶׁה קִבֵּל תּוֹרָה מִסִּינַי (אֲבוֹת פֶּרֶק א מִשְׁנָה א), הַתּוֹרָה נִקְרְאת עַל שְׁמוֹ (עֵיין מִלָּאכִי ג, כב וּבִשְׁבַת דף פט ע"א), לֹא קָם וְלֹא יָקוּם נָבִיא כְּמוֹתוֹ (עֵיין דְּבָרִים לד, י וְעֵיין בְּרַאשׁ הַשְּׁנָה דף כא ע"ב). אֵיךְ הִגִּיעַ מֶשֶׁה רַבְּנוֹ לְרוֹם הַמַּעֲלָה שְׂפָנָה, בְּמִיחָד שֶׁלֹּא מְזָכֵר בַּתּוֹרָה אֵיזָה נְסִיוֹן שֶׁנַּעֲשֶׂה לוֹ כְּמוֹ שֶׁהַתְּנִסָּה אֲבָרָהִם בַּעֲשָׂרָה נְסִיווֹת (אֲבוֹת פֶּרֶק ה מִשְׁנָה ג)?

וְעַכְשָׁיו הַתְּשׁוּבָה בְּרוּרָה וּמוּבָנָת, כִּי מֶשֶׁה רַבְּנוֹ פָּנָיו הֶעִידוּ עָלָיו שֶׁהָיוּ לוֹ מִדּוֹת רָעוֹת מְאֹד, שֶׁלֹּא הָיָה אָדָם עַל פְּנֵי הָאָדָמָה שֶׁנוֹלֵד עִם טְבָעִים כְּאֵלָה רָעִים, וְרַק עִם מֵאֲמָץ אֲדִיר שֶׁל יְגִיעָה תְּמִידִית וְעִקְבִּית הוּא עָלָה וְהִתְעָלָה.

פְּרִשֶׁת וְזֹאת הַבְּרָכָה

רַבִּי עֲקִיבָא

זֶה מִמֶּשׁ מִזְכִּיר אֶת הַתֵּנָא רַבִּי עֲקִיבָא שְׁזָכָה לְהִגִּיעַ לְרוֹם הַמַּעֲלָה בְּטִרְחָה וּיְגִיעָה עֲצוּמָה, שֶׁהָרִי עַד גִּיל אַרְבָּעִים הוּא הָיָה עִם הָאֲרֶץ (עֵינֵי אָבוֹת דְּרַבִּי נֹתֵן פֶּרֶק וְהָלָכָה ב) וְהוּא הָיָה בֶּן גָּרִים לֵאלֹא יָחוּס (אֲבִיו רַבִּי יוֹסֵף הִיָּה גַר, מִגֵּן אָבוֹת לְרִשְׁב"ץ עַל אָבוֹת פֶּרֶק ג מִשְׁנָה יג וּבִסְפָר יוֹחֲסִין הַשְּׁלָם עֲמוּד 37 ו - 75 אוֹמֵר: "ר' עֲקִיבָא בֶן יוֹסֵף גַּר צִדְקָה, מִבְּנֵי בְנֵי שֶׁל סִיסְרָא". גַּם הִרְמַב"ם בְּהַקְדַּמְתּוֹ לְמִשְׁנָה, מוֹנֵה אֶת ר' עֲקִיבָא בֵּין הָאַרְבַּעַה שֶׁהָיוּ מִקְהֵל גָּרִים), וְשָׁנָא תַלְמִידֵי חֲכָמִים (עֵינֵי פִסְחִים דָּף מֵט ע"ב) וְהוּא חָצַב אֶת עֲבוּדַת ה' שְׁלֹו בְּכָל הַכֹּחַ וְהִגִּיעַ לְרוֹם הַמַּעֲלָה. וְלָכֵן כְּשֶׁרָאָה מֹשֶׁה רַבֵּנוּ אֶת נִשְׁמָתּוֹ, אָמַר לְקַב"ה: "יֵשׁ לָךְ אָדָם כְּזֶה וְאַתָּה נֹתֵן תּוֹרָה עַל יָדֵי?" (מִנְחוֹת דָּף כֵּט ע"ב), הַמִּשְׁפָּט הַזֶּה נֶאֱמַר רַק עַל הַתֵּנָא רַבִּי עֲקִיבָא, שֶׁהָיָה דוֹמָה בְּזֶה לְמֹשֶׁה רַבֵּנוּ.

קְדוּשַׁ מִרְחָם - אֵין הַכֶּרֶחַ שִׁיְהִיָּה צִדִּיק

גַּם אִם לֹא נִקְבַּל אֶת הַמַּעֲשֶׂה הַזֶּה עַל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, וְכִדְעַת הַחוּלְקִים, מִכָּל מְקוֹם יֵשׁ לָנוּ אֶת דְּבָרֵי הָאוֹר הַחַיִּים הַקְּדוּשׁ מִפְּרָשִׁים, שֶׁהִתְעַצְמוּתוֹ בַּמִּדּוֹת הַטּוֹבוֹת לֹא בָּאָה מִטְּבָעוֹ אֲלָא אֶךְ וְרַק מִחֲמַת יִרְאַת הַשָּׁמַיִם שְׁלֹו, וְלָכֵן הוּא כְּנֶה "אִישׁ הָאֱלֹקִים".

וְלָכֵן הוּא זָכָה לְהִיּוֹת מְנַהִיג לְכָלֵל יִשְׂרָאֵל, לְהִרְאוֹת לָעַם יִשְׂרָאֵל לְמָה אֶפְשָׁר לְהִגִּיעַ אִם עֲמִלִּים בְּדַרְכֵי ה'. וְאַפְלוּ שֶׁכְּשֶׁהוּא נוֹלֵד הַבֵּית הַתְּמִלָּא אוֹרָה מִכִּיּוֹן שֶׁהָיָה קְדוּשַׁ מִרְחָם, זֶה לֹא אוֹמֵר כְּלוּם עַל הַמִּדּוֹת וְהַטְּבָעִים שֶׁהוּא נוֹלֵד בָּהֶם. הִרְבָּה אֲנָשִׁים נוֹלְדוּ קְדוּשִׁים מִרְחָם אֲבָל בְּמִשְׁךְ הַשָּׁנִים עָשׂוּ אֶת כָּל הָעֲבֵרוֹת בְּעוֹלָם. הַמֶּלֶךְ מְנַשֶּׁה הָיָה קְדוּשַׁ מִרְחָם, אֲבִיו הָיָה חֲזָקִיָּה הַמֶּלֶךְ הַצִּדִּיק, וְאָמוּ הָיְתָה הַבֵּת שֶׁל יִשְׁעִיָּה הַנְּבִיא (עֵינֵי בְּרֻכּוֹת דָּף י ע"א), וְהַכְּתוּב

“אַהֲבַת עוֹלָם אַהֲבַתִּיךָ”

מעיד שהוא הרבה לעשות עבירות יותר ממלכי הגוים (מלכים ב, כא, יא), והרבה פשע ואשמה, ואפלו את סבו הצדיק ישעיה הרג במיתתו משנה (עיין יבמות דף מט ע"ב). קדשתו מרחם לא עזרה לו. וכמהו רבים שלצערנו אֲנַחְנו שומעים ורואים שמהורים צדיקים והבן או הבת יוצאים רשעים. כי העקר זה העבודה העצמית של כל אחד ואחת, 'ומעלתו היא עבודתו'. ולכן השתפח משה רבנו כאן בעבודתו וביראת השמים שלו שגרמה לו לשנות את כל מדותיו וטבעיו.

אילו ספורי צדיקים מועילים?

מפרסם שהגאון רבי יצחק הוטנר זצ"ל 'הפחד יצחק', הוא נפטר לפני כארבעים שנה, היה נגד הרבה מספורי הצדיקים שהיו מפרסמים ומוציאים. והוא הסביר: כש מספרים על הצדיק שנולד קדוש מרחם ובגיל 4 כבר ידע את כל התנ"ך, ובגיל 6 סיים את הש"ס, ובגיל 7 זכה לגלוי אליהו, מה התועלת בזה? הרי כשילד שומע את הספורים האלו הוא מיד מתרגם את זה על עצמו: 'איפה אני הייתי בגיל 10? משחק גלות! אין לי סכוי להיות כמו אותו גדול וצדיק'. וזה שקר!!! ולכן עדיף לספר לילד ספורים על גדולי ישראל שהתחילו מאפס, ממינוס, וזכו לעלות ולהתעלות (עיין פחד יצחק אגרות וכתבים אגרת קכח).

“הַבְּרָכָה אֲשֶׁר בֵּרַךְ מֹשֶׁה”

וזה מה שאומרת התורה "וזאת הברכה אשר ברך משה איש האלקים את בני ישראל" - העבודה העצמית שלו, הדגמא האישית של משה רבנו שעלה והתעלה עד שהגיע להיות אדון הנביאים, היא הברכה הגדולה ביותר לכלל ישראל, שכל

פְּרִשֶׁת וְזֹאת הַבְּרָכָה

אָחַד יָכוֹל לִהְיוֹת מֹשֶׁה רַבֵּנוּ. וְכָל שְׁאֵתָה שׁוֹבֵר אֶת הַמִּדּוֹת
הָרְעוּת בְּגִלְל יִרְאֵת הַשָּׁמַיִם, יֵשׁ בָּךְ מֹשֶׁהוּ מִ"אִישׁ הָאֱלֹקִים".

תּוֹרָה צְוָה לָנוּ מֹשֶׁה

וּבִדְרָךְ זֶה יִבְאֵר הַכְּתוּב "תּוֹרָה צְוָה לָנוּ מֹשֶׁה מוֹרֶשֶׁה קֹהֵלֵת יַעֲקֹב"
(דברים לג, ד), וְכִי מֹשֶׁה צְוָה אֶת הַתּוֹרָה, הֲלֹא הַשֵּׁם צְוָה?! וּמֹשֶׁה
רַבֵּנוּ רַק קִבֵּל אֶת הַתּוֹרָה וּמִסְרָהּ הִלָּאָה, מֹשֶׁה קִבֵּל תּוֹרָה מְסִינִי
וּמִסְרָה לִיהוֹשֻׁעַ (אבות א, א), וְלָמָּה אוֹמֵר הַכְּתוּב "תּוֹרָה צְוָה לָנוּ
מֹשֶׁה"?

בְּאֵמֶת הָאֲנִקְלוּס מִתְרַגֵּם 'אוֹרִיתָא יְהִיב לָנָא מֹשֶׁה' - נָתַן לָנוּ. אָבֵל
יֵשׁ רִמְזוּ בַּכְּתוּב, שְׁמֹשֶׁה רַבֵּנוּ בָּא וְלָמַד אוֹתָנוּ אֶת הַתּוֹרָה הָאֲמִתִּית
בְּכָל הַחַיִּים, שְׁלֹא מִשְׁנָה מֶה הַמַּצָּב שֶׁלָּךְ וּבְאִיזָה שְׁפָל אֶתָּה נִמְצָא,
לֹא מִשְׁנָה כַּמָּה הַמִּדּוֹת שֶׁלָּךְ מִשְׁחָתוֹת וְכַמָּה הָרַע מְפַעֲפֵעַ בָּךְ,
יֵשׁ בָּךְ אֶת הַכֹּחַ לְהִתְגַּבֵּר וְלַעֲלוֹת וּלְהִתְעַלּוֹת וְלִשְׁפֹּר אֶת הַמִּדּוֹת
וְהַטְּבָעִים הָרָעִים. זֶה הַתּוֹרָה שֶׁצְוָה לָנוּ מֹשֶׁה - זֶה עֶקֶר הַתּוֹרָה,

לְשִׁנוֹת אֶת הָאָדָם, לְשֹׁבֵר אֶת הַיְּבִהּמִיּוֹת וְאֶת הַתַּאֲוֹת שָׁבוּ, וְעַל
יְדֵי זֶה זֹכִים לִהְיוֹת אֲנָשִׁים גְּדוֹלִים בְּאֵמֶת.

הַקִּב"ה יִזְכֶּה אוֹתָנוּ שְׁנִנְזָכָה לְזִכֹּר אֶת הַלֵּקַח הָאַחֲרוֹן מִהַפְּרָשָׁה
הָאַחֲרוֹנָה, "תּוֹרָה צְוָה לָנוּ מֹשֶׁה". מִי זֶה מֹשֶׁה? "אִישׁ הָאֱלֹקִים"
שֶׁמַּצֵּד טִבְעוֹ לֹא הִיָּתָה לוֹ שׁוּם עֲזָרָה בְּנִצּוֹחַ שֶׁל הַמִּדּוֹת - וּבְכָל
אִפֹּן עָלָה וְהִתְעַלָּה וְנִצַּח.

ה' יִזְכֶּה אוֹתָנוּ שְׁנִנְזָכָה לַעֲשׂוֹת רְצוֹנוֹ כְּרְצוֹנוֹ אָמֵן.

בְּסִיוָמָה שֶׁל סִדְרָה אָנִי רוֹצֶה לְהוֹדוֹת לְהַשֵּׁם יִתְבָּרָךְ עַל הַזְכוּת
שֶׁל הַשְּׁעוּרִים שֶׁעָשִׂינוּ עַל כָּל הַתּוֹרָה, בְּכִלְל כָּל הַשְּׁעוּרִים.

”אַהֲבַת עוֹלָם אַהֲבַתִּיךָ”

וְתוֹדָה רַבָּה לִידֵידי הָרַב יְרוֹן רֵאוּבֵן שִׁיחִיָּה שְׂבִנְכוֹתוֹ כָּל הַסִּדְרָה
הַזֹּאת, שֶׁהִקְבִּי יְבָרֶךְ אוֹתוֹ וְאֶת כָּל מִי שִׁשְׁמַע אוֹ יִקְרָא וְיִלְמַד
אֶת הַדְּבָרִים בְּכָל מְלִי דְּמִיטָב, אָמֵן כֵּן יְהִי רְצוֹן.

